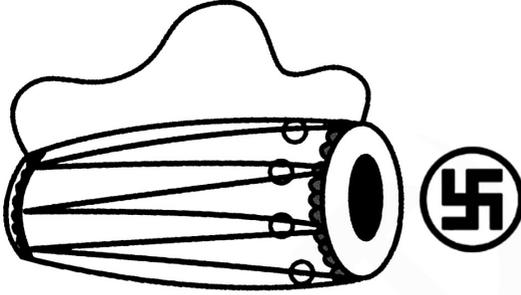

देश र जनताको निःस्वार्थ सेवा गरौं !
समाजवादी प्रचार अभियान अगाडि बढाऔं !
मादल चिन्हमा छाप लगाऔं !!

नेपाल मजदुर किसान पार्टी

प्रतिनिधिसभा

निर्वाचन घोषणापत्र २०८२

नेपाल मजदुर किसान पार्टी

केन्द्रीय निर्वाचन परिचालन समिति

नेमकिपाको यसै घोषणापत्रबाट.....

- ◆ नेपाल मजदुर किसान पार्टीले निर्वाचनलाई सधैं दलहरूको घोषणापत्रको सैद्धान्तिक सङ्घर्षको रूपमा लियो र लिँदै छ ।
- ◆ निर्वाचन एक वर्गसङ्घर्ष र राजनीतिक सङ्घर्ष हो । यो जनताको चेतनास्तर नाप्ने 'ब्यारोमिटर' हो । निर्वाचनबाट समाजवाद आउँदैन ।
- ◆ संसद्को मुख्य काम र केन्द्र 'प्रधानमन्त्री' होइन बरु आवश्यक नीति र ऐनहरूको निर्माण गर्ने हो । संसदलाई जनताको पीर मर्का हेर्ने, देशको रक्षा गर्ने, देशभक्तहरूको जीवन्त सदन बनाउन नेमकिपाले आवाज उठाउने छ ।
- ◆ नेपाल मजदुर किसान पार्टीका उम्मेदवारहरू देशभरिबाट निर्वाचित भएमा मात्र आमूल परिवर्तनको परिस्थिति परिपक्व हुनेबारे जनतालाई सचेत पाउँ जाने छ ।
- ◆ जन्मको आधारमा नेपाली नागरिकता पाएका विदेशीका छोराछोरीलाई वंशजको आधारमा नेपाली नागरिकता दिने कानुनी व्यवस्था खारेज गराउन र आमा-बुबा दुवै वंशजको नेपाली नागरिकता छोराछोरीमात्र वंशज नेपाली नागरिक हुने कानुनी व्यवस्थाको निमित्त सङ्घर्ष चालु राख्ने छ ।
- ◆ नेमकिपाले देशको द्रुततर विकास गर्न २०४८ सालदेखि दुर्गम क्षेत्रहरूमा रोपवे (रज्जुमार्ग), केबुल कार र सुरुङमार्ग, रेलमार्ग अवलम्बन गर्नुपर्नेबारे सरकारहरूको ध्यान आकर्षित गर्दै आएको हो ।
- ◆ सरकारहरूले कर्मचारीलाई तलब खुवाउन ऋण लिने र ऋणको सावाँ ब्याज तिर्न पनि ऋण लिने गरेको देशघाती कामको विरोध चालु रहने छ ।
- ◆ भ्रष्टाचारीहरूको सम्पत्ति राष्ट्रियकरण र ठूला भ्रष्टाचारीलाई ज्यान सजायसमेत हुने कानुनी व्यवस्था बनाउन नेमकिपा निरन्तर सङ्घर्षरत रहने छ ।
- ◆ भक्तपुर नगरपालिकाले सञ्चालन गर्ने ख्वप विश्वविद्यालयको विधेयक संसद्को पहिलो अधिवेशनबाट पारित गराउन जोड दिने छ । समाजलाई बुद्धिजीवीकरण बनाउने अभियानको अगुवाइ विश्वविद्यालयहरूलाई गराउन नेमकिपाले आवाज राख्ने छ ।
- ◆ विश्वविद्यालयका उपकुलपति, रेक्टर, रजिष्टारहरू, संवैधानिक आयोगका पदाधिकारी, सेना र प्रहरीका प्रमुख, न्यायालयका न्यायाधिशहरूको नियुक्ति सम्बन्धित क्षेत्रबाट निर्वाचित गराउन नेमकिपाले आवाज उठाउने छ ।

नेपाल मजदुर किसान पार्टी

प्रतिनिधिसभा निर्वाचन -२०८२

घोषणापत्र

देश र जनताको निःस्वार्थ सेवा गरौं !
समाजवादी प्रचार अभियान अगाडि बढाऔं !
मादल चिहनमा छाप लगाऔं !

दिदीबहिनी र दाजुभाइहरू,

नेपाल मजदुर किसान पार्टीको स्थापना देश र जनताको निःस्वार्थ सेवा गर्न २०३१ साल माघ १० गते भएको हो । स्थापनाकालदेखि पार्टीले किसान आन्दोलन, देशको सार्वभौमिकता रक्षा आन्दोलन र साम्राज्यवादविरोधी आन्दोलनको नेतृत्व गर्दै आएको छ ।

निर्वाचन जनतालाई राजनीतिक रूपले शिक्षा दिने बृहत् कक्षाजस्तै हो । निर्वाचन आमूल परिवर्तनको सङ्केत दिने एक 'ब्यारोमिटर' पनि हो । निर्दलीय पञ्चायती व्यवस्थाको सुरुदेखि नै पार्टीले निर्वाचनलाई उपयोग गरी समाजवादी प्रचार अभियानलाई अधि बढाउँदै छ । निर्वाचनमा नेमकिपाको पक्षमा धेरै मत प्राप्त हुनु आमूल परिवर्तनको लागि परिस्थिति परिपक्व हुँदै छ भन्ने सङ्केत हुनेछ । पार्टीले निर्वाचनलाई उपयोग गरी पुँजीवादी व्यवस्थालाई उदङ्ग्याउँदै आयो । तर, पार्टीले निर्वाचनबाट समाजवाद आउने विश्वास गर्दैन । पार्टीले क्रान्तिकारी संसद्वादलाई व्यवहारमा लागु गर्दै छ ।

प्रजातन्त्र सत्तामा बस्ने पार्टीहरूको मनपरीतन्त्र होइन; न त शासक पार्टीका मुठ्ठीभर नेताहरू पालैपालो प्रधानमन्त्री, उपप्रधानमन्त्री एवम् मन्त्री हुने व्यवस्था नै हो । प्रजातन्त्र एक जीवनपद्धति हो ।

सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रमा पनि केही व्यक्ति धनी र असङ्ख्य जनता गरिब हुनेछन् । पुँजीवादी पार्टीहरूले निर्वाचनमा पद, पैसा, पशुबल र

सत्ताको दुरूपयोग गर्नेछन् । यो पुँजीवादी निर्वाचन नै हो । यो निर्वाचनबाट नेपाली जनताको सुन्दर भविष्यको निर्माण, नयाँ युगको सुरुआत, सुशासन र लोकतन्त्रको जित हुन्छ भन्ने भ्रममा पर्नु हुँदैन ।

संसद् देशको नीति-निर्माण, बजेट, ऐन, द्वीपक्षीय अथवा बहुपक्षीय सन्धि-सम्झौतामाथि छलफल र निर्णय गर्ने बौद्धिक थलो हो । नेमकिपाले २०४८ सालयता संसद्मा देश र जनताको हितमा प्रखर प्रतिपक्षीको भूमिका निर्वाह गर्दै आयो । फागुन २१ गते हुने प्रतिनिधिसभाको निर्वाचनमा पार्टीले १२० प्रत्यक्ष र १०९ समानुपातिक उम्मेदवार उठाएको छ ।

समाजमा आमूल परिवर्तन चाहने सम्पूर्ण मजदुर, किसान, युवा, विद्यार्थी, महिला, शिक्षक, प्राध्यापक, बुद्धिजीवी, कर्मचारी, सेना, प्रहरी, उद्योगी-व्यापारी, लेखक, कवि, कलाकार, डाक्टर, इन्जिनियर, स्वास्थ्य कार्यकर्ता लगायत देशभक्त नेपाली जनता सबैलाई यही फागुन २१ गते हुने निर्वाचनको मतपत्रमा समानुपातिक र प्रत्यक्ष दुवैमा नेमकिपाको चुनाव चिह्न 'मादल' मा छाप लगाई नेमकिपाका उम्मेदवारहरूलाई विजयी गराउनु हुन हार्दिक अनुरोध गर्दछौं ।

आजको अन्तर्राष्ट्रिय परिस्थिति

कुनै ठाउँको हावापानीको प्रभाव त्यहाँको घर र कोठामा परेजस्तै अन्तर्राष्ट्रिय परिस्थितिको प्रभाव नेपालको राजनीतिक तथा आर्थिक परिस्थितिमा पर्दैछ ।

संयुक्त राज्य अमेरिकी ट्रम्प प्रशासन पहिलो विश्वयुद्धपछिको हिटलर र मुसोलिनी शैलीले आक्रामक बन्दै छ । उसले विश्व शान्तिलाई खलबल्याउँदै उत्तर एटलान्टिक सन्धि सङ्गठन (नाटो) र एसिया प्रशान्त महासागरीय देशहरूलाई पनि धम्काउँदै र तर्साउँदै छ । संसारमा पुनः उपनिवेशवाद लाद्न खोज्दै छ । दक्षिण अमेरिकी महादेश तथा अफ्रिकी महादेशका केही देशहरूलाई धम्काउँदै र तर्साउँदै त्यहाँका प्राकृतिक स्रोत,

पेट्रोल, दुर्लभ खनिजतत्त्व एवम् अन्य खानी आफ्नो मुठ्ठीमा पाउँ छ । यसको एक ताजा उदाहरण भेनेजुयला हो । ट्रम्प प्रशासनले साइबर आक्रमण गरी भेनेजुयलाका राष्ट्रपति निकोलस माडुरो र उहाँकी पत्नी एवम् नेतृ सिलिया फ्लोरेसलाई मध्यरातमा (बत्ती निभाएर) डकैती शैलीमा अपहरण गरेर संयुक्त राज्य अमेरिका लग्यो । यसलाई इतिहासमा सबभन्दा घृणित एवम् अपराधिक घटनामध्ये एक मानिनेछ ।

ट्रम्प प्रशासनले इजरायलमार्फत प्यालेस्टिनमाथि दुई वर्षको निर्मम आक्रमणमा ७४ हजारभन्दा बढी जनताको हत्या गर्‍यो । शिशु, केटाकेटी, आमा र महिलाहरू बढी मारेर जातिहत्याको अपराध गर्‍यो । नरसंहार अभ्रै पनि जारी राख्दै छ । एसियाली देश इराक र अफ्रिकी देश लिबियाले आ-आफ्नो तेलखानी अमेरिकालाई बेचेन भन्ने निहुँमा इराकका राष्ट्रपति सद्दाम हुसेन र लिबियाका राष्ट्रपति गद्दाफीलाई अमेरिकी प्रशासनले आफ्नो केन्द्रीय गुप्तचर विभाग (CIA) मार्फत हत्या गराएको संसारले बिर्सैको छैन । सिरियामा पनि त्यही निहुँमा वर्षौंदेखि हमला गर्दै वैधानिक सरकार ढाल्यो । अहिले इरानको आन्तरिक मामिलामा हस्तक्षेप गर्दै आन्दोलनको नाममा गतिविधि बढाउँदै इरानी सरकार पल्टाउन आक्रमणको तयारी गर्दै छ ।

भेनेजुयलामाथि हमलापश्चात् ट्रम्प प्रशासनले ल्याटिन अमेरिकाको समाजवादी देश क्युवामाथिको नाकाबन्दीलाई भन् कठोर बनायो । त्यहाँ इन्धनलगायत सारा आपूर्ति बन्द गरायो । क्युवाले भेनेजुयलाको पक्षमा 'रगत बगाउन तयार भएको' बताएको थियो । क्युवाविरुद्ध ६६ वर्ष अगाडि लगाएको साम्राज्यवादको अमानवीय नाकाबन्दी समाजवादी व्यवस्था ढाल्ने उद्देश्यले गरेको जगजाहेर भइसकेको छ । क्युवाली जनताले कुनै पनि मूल्य चुकाएर आफ्नो सम्प्रभुता रक्षा गर्न तयार रहेको दोहोर्‍याइरहेका छन् । विभिन्न देशमा चिकित्सक सहयोग गर्दै आएको क्युवाले कोभिड-१९ महामारी नियन्त्रण गर्न भ्याक्सिन अनुसन्धान गरी निर्यात गर्‍यो । विश्वका

न्यायप्रेमी जनता क्युवाप्रति अभूतपूर्व ऐक्यबद्धता जाहेर गर्दैछन् । रूस, चीन र मेक्सिको लगायतका देश मानवीय सहायतासहित क्युवाको पक्षमा उभिदै छन् । नेपाल पनि उभिनु जरुरी छ ।

अमेरिकी साम्राज्यवादले पूर्वसोभियत सङ्घको भू-भाग युक्रेनको जमिन र खनिज कब्जा गर्दै युक्रेनमार्फत रूसविरुद्ध हमला गर्‍यो । रूसविरुद्ध अमेरिकी छद्म युद्धले चार वर्ष नाघिसक्यो; ठूलो जनधनको क्षति भइसकेको छ । तर, युक्रेनलाई प्रयोग गरी मस्कोलाई आफ्नो तखतमा राख्ने अमेरिकी योजना विफल हुँदै छ ।

ट्रम्प प्रशासनले एसियामा पनि श्रीलङ्का र बङ्गलादेशको आन्तरिक मामिलामा हस्तक्षेप गर्‍यो । नेपालमा भ्रष्टाचारको विरोधको लोकप्रिय नारा उठाउन लगायो; मुलुकमा अपूरणीय क्षतिपश्चात् ट्रम्प प्रशासनको छायामा नयाँ सरकारको स्थापना नेपाली जनताले व्यहोर्दै छन् । चीनको स्वायत्त प्रान्त तिब्बतका देशद्रोही दलाई लामा गुटका मानिसहरूलाई पनि वर्तमान सरकारले 'एक चीन नीति' विपरीत मान्यता दिने तयारी गर्दै छ । इतिहासमा बेलायती उपनिवेशवादले गरेजस्तै अमेरिकी ट्रम्प प्रशासनले तिब्बत कब्जा गर्ने नयाँ युद्धको तयारी गर्दै छ ।

'रङ्गीन क्रान्ति' को आवरणमा अमेरिकी साम्राज्यवादले संसारका विभिन्न देशमा सत्तापलट गरी आफ्नो प्रभुत्व विस्तार गर्न ठूलो बल प्रयोग गर्दै छ । क्यानडालाई संयुक्त राज्य अमेरिकाको ५१ औँ राज्य बनाउने, डेनमार्कको ग्रीनल्यान्ड कब्जा गर्ने, पनामा नहर कब्जा गर्ने र मेक्सिकोमाथि बढाउँदै लिएको दबाबले ट्रम्प प्रशासनको 'जङ्गली राज' उजागर भइरहेको छ ।

सं.रा. अमेरिकाको एक ठूलो अपराधीको 'इप्टिन फाइल' ले संयुक्त राज्य अमेरिका र पश्चिमा नेतृत्वको अपराध र पशु व्यवहार उदाङ्गिएको छ ।

संसदलाई जीवन्त र व्यावहारिक बनाऔँ !

संसदीय निर्वाचनको सिलसिलामा कुनै एक पार्टी-नेतालाई प्रधानमन्त्री

बनाउने प्रचारले जनतामा ठूलो भ्रम फैलाउने काम हुँदछ । नागरिक वा मतदाताहरू गुनासो गर्दै छन्, “प्रधानमन्त्री भएकाहरूले नै भ्रष्टाचार गरेर देश बर्बाद बनाए अब फेरि उनीहरूलाई नै प्रधानमन्त्रीमा निर्वाचन गर्ने हो !?”

नेपाल मजदुर किसान पार्टीले निर्वाचनलाई सधैं दलहरूको घोषणापत्रको सैद्धान्तिक सङ्घर्षको रूपमा लियो; लिँदै छ । संसदले विधेयक पारित गरी ऐन-कानून र नीति निर्माण गर्छ । पछिल्ला संसद्मा सांसदहरू बुझेर वा नबुझेर वा दिक्क मानेर वा विरोध स्वरूप विधेयकको छलफल गर्ने बेलामा गणपूरक सङ्ख्या पनि नपुग्ने गरी बाहिरिए र बरोबर संसद्को बैठक स्थगित गर्नुपर्ने स्थिति आयो । शासक दलहरूले गणपूरक सङ्ख्या पुऱ्याए पनि छलफलको आवश्यकतालाई अस्वीकार गर्दै विधेयकको पक्ष र विपक्षमा ‘हुन्छ’ र ‘हुँदैन’ भन्न लगाउने तथा खाली मतदानको कानुनी रीतमात्रै पुऱ्याउने काम गरे । यसप्रकार, केही वर्षदेखि नेपालमा शासक दलका सांसदहरूले संसद्लाई ‘हाजिर गरेर भत्ता पचाउने थलो’, ‘रातो राहदानी बेच्ने कार्यालय’ र ‘सहुलियत खोज्नेहरूको संस्था’ जस्तोमात्र बनाए भनी जनताले छलफल चलाए- बस, चिया पसल र चौतारीहरूमा समेत !

संसद् र सांसदको मर्यादालाई ध्यानमा राख्दै नेमकिपाका सांसदहरू संसद्मा जनताका समस्याहरूबारे जीवित ढङ्गले छलफल चलाउनेतर्फ शासक दलहरूको ध्यानाकर्षित गर्ने काममा लागि रहे । यसकारण, नेमकिपाले सांसदहरूलाई ‘निर्वाचन क्षेत्र विकास कोषको जिम्मा दिन नहुने’ बारे बारम्बार शासक दलहरूलाई सचेत गरायो । देशको अबौँ रुपियाँको बजेट खर्च हुने योजनामात्र केन्द्रले हेर्ने र दुई-चार करोडका योजनाहरू प्रदेश एवम् स्थानीय निकायलाई दिनुपर्ने नीति बनाउन दलहरूलाई आह्वान गर्दै आयो । यस नीतिलाई लागु गर्न नसक्दा शासक दलका सांसदहरू नै भ्रष्टाचारमा मुछिएको अनेक आरोप र प्रमाणहरू पनि बाहिरिए । संसद सदस्यले एउटा कुनै निर्वाचन क्षेत्रको मात्रै प्रतिनिधित्व गर्ने होइन, उनी जिल्ला सभापति र कुनै नगरको मेयर होइन, देशकै नीति निर्माणका प्रतिनिधि हुन् ।

देशको आवश्यकता र अनेक समस्या समाधानका लागि संसदले पारित गरेका नीतिहरू लागु गर्न कार्यपालिका (मन्त्रीमण्डल) को नेता अर्थात् प्रधानमन्त्रीको महत्त्वपूर्ण भूमिका हुन्छ। यसबारे 'प्रधानमन्त्री' ले गम्भीरतापूर्वक ध्यान नदिँदा अहिले प्रजातन्त्रकै बदनाम भएको संवेदनशील समूह अनुभव गर्दैछन्। यसकारण, संसदको मुख्य काम र केन्द्र 'प्रधानमन्त्री' होइन बरु आवश्यक नीति र ऐनहरूको निर्माणमा उल्लेख्य भूमिका हो।

त्यसैले, संसदलाई जनताको पीर-मर्का हेर्ने एवम् देशको रक्षा गर्ने देशभक्तहरूको सदन बनाउन नेमकिपाले विगतमाभै सक्रिय भूमिका निर्वाह गर्नेछ। फागुन २१ गते हुने निर्वाचनमा मतदानको अधिकार भएका सबै युवा, विद्यार्थी, मजदुर, किसान, बुद्धिजीवी र व्यापक जनतासमक्ष नेमकिपाको मादल चुनाव चिह्नमा मतदान गर्न आह्वान गर्दछौं।

नेपालको खोटपूर्ण परराष्ट्र नीति

फासीवादी अमेरिकाको युद्धको धम्की र भन्सार वृद्धिको घुर्कीले आज सारा संसार आतङ्कित छ। भेनेजुयलामा हस्तक्षेप, क्यानडा र ग्रीनल्यान्डलाई संयुक्त राज्य अमेरिकी राज्यमा मिलाउने दबाब, इरान, कोलम्बिया र क्युवामा आक्रमण गर्ने धम्की जस्ता ट्रम्प प्रशासनको 'बहुलश्री तरवार' बाट अमेरिकी मित्रदेशहरू त्रसित छन्।

यस्तो स्थितिमा अमेरिकी साम्राज्यवादको दृष्टिकोणबाट प्रभावित तथा तालिम प्राप्त नेपाल सरकारको कर्मचारीतन्त्रबाट तटस्थ र असङ्गलन परराष्ट्र नीतिअनुसार देशको स्वतन्त्रता एवम् सार्वभौमिकताको सुनिश्चितता कसरी सुदृढ हुन्छ भन्ने विषयमा देशका बुद्धिजीवीहरू चिन्तित छन्। अमेरिकी सहयोग, विश्व बैङ्क, एसियाली विकास बैङ्क र अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोषको ऋणको सट्टा आफ्नै देशका जनताको भरमा किफायती आर्थिक विकासको नीति लिनु आवश्यक छ। यसकारण, देशको हितविपरीत काम गर्नेहरूलाई प्रशासनबाट तत्काल बिदा दिनु र आवश्यक दण्ड-सजायको

पनि बन्दोबस्त गर्नु बुद्धिमानी हुनेछ ।

ट्रम्प प्रशासनले दक्षिण एसियाको एक देश भारतको दक्षिणपन्थी मोदी सरकारलाई भारतीय वस्तुमा कर बढाउने र भारतलाई विश्व बैङ्कबाट ऋण लिन बाध्य पार्ने भनी धम्क्याउँदै र फकाउँदै एसियाली देशहरूमै युद्धको बिउ छर्ने काम गर्दै छ ।

नेपाल विश्व शान्तिको पक्षमा दृढतापूर्वक उभिँदै आमविनाशकारी आणविक अस्त्रशस्त्रको होडबाजीको पक्षमा नउभिनु नै देशको हितमा हुनेछ । सम्भावित तेश्रो विश्वयुद्धको सङ्घारतर्फ धकेलिँदै लगिएको अन्तर्राष्ट्रिय परिस्थितिमा यो एक आवश्यक अडान हो । क्षेत्रीय शान्ति, अहस्तक्षेप तथा अनाक्रमणले मात्र शान्तिको प्रत्याभूति दिलाउनेछ । तटस्थताको नीतिमा चुक्नु नेपालको समेत अहितमा हुनेछ ।

हिटलर र मुसोलिनीले राष्ट्रसङ्घ (League of Nation) लाई त्याग्दै विश्वयुद्धको तयारी गरेजस्तै ट्रम्प प्रशासनले पनि जलवायु परिवर्तनलाई बढ्न नदिने 'पेरिस सम्झौता' बाट हात भिक्त्यो; विश्व स्वास्थ्य सङ्गठन, युनेस्को लगायत अहिले ६३१ संस्थाबाट पनि हात भिक्त्यो र संयुक्त राष्ट्रसङ्घलाई दिनुपर्ने अबौं डलर रकम रोकी विश्वको यो साझा संस्थालाई निस्तेज पार्ने काम गर्दैछ । ट्रम्प प्रशासनले 'गाजा पुनः निर्माण बोर्ड' (Board of Peace) को नाममा संयुक्त राष्ट्रसङ्घको समानान्तर संस्था बनाउने तयारी गर्दै छ । संयुक्त राष्ट्रसङ्घको बडापत्रअनुसार सदस्य राष्ट्रहरूले अरू कुनै देशमाथि हस्तक्षेप र आक्रमण गर्न नपाउने प्रावधानलाई मिचेर ट्रम्प प्रशासन संसारलाई चकित पाउँदै छ । सारमा ट्रम्प प्रशासन विश्व शान्तिलाई कमजोर पार्न चाहन्छ । विश्व शान्तिलाई खलल पार्ने ट्रम्प प्रशासनको यो कार्य संसारको निम्ति एक जघन्य अपराध साबित हुनेछ ।

कृषि, उद्योग र रोजगारी

उद्योग र रोजगारीसँग जोडिएको महत्त्वपूर्ण विषय कृषि हो । कृषि

उत्पादन निर्यात गर्ने नेपाल विगतका सरकारहरूको खोटपूर्ण नीतिको कारण दाल-चामल-गहुँ, मकै मात्र होइन सागपात र फलफूलको लागि समेत विदेशमा निर्भर हुँदै छ। एकसमय नेपालका हरेक नाकाबाट घिउ निर्यात हुन्थ्यो। २०१५ सालको संसद्को बहुमतबाट निर्वाचित नेकाको बीपी कोइरालाको सरकारले 'डालडा' घिउ भित्र्याएपछि नेपाल सरकारले एक एक पाइला गर्दै हरेक क्षेत्रमा आयात गर्ने अर्थतन्त्र अवलम्बन गर्‍यो। त्यसबेला नेपालमा उद्योगधन्दासँग सम्बन्धित र प्राविधिक वस्तुमात्रै आयात हुने गर्थ्यो भने अहिले नेपालमै उत्पादन हुने वस्तुमा समेत परनिर्भरता बढ्यो। सनपाट वा जुट पनि नेपालले निर्यात गर्थ्यो; आज आयात गर्छ।

मानिसको शरीरमा रगतजस्तै कृषिको निम्ति अत्यावश्यक पानी हो। मानिसको लागि भिटामिनजस्तै खेतीपातीको निम्ति मल हो। कृषि उत्पादन बढाउन आवश्यक र सम्भव ठाउँहरूमा सिँचाइका नहरहरू निर्माणमा ढिलाइ गर्नु हुँदैन। मल-कारखाना बनाउन ढिलाइ हुँदा देश धेरै पछाडि पर्‍यो। राज्यले यतातर्फ ध्यान पुऱ्याएको भए जनताले काम पाउने थिए भने रासायनिक मलको निम्ति वर्षमा खबौँ रकम विदेश पठाउनु पर्ने थिएन।

बिउविजनको बन्दोवस्त अर्को महत्त्वपूर्ण विषय हो। बिउमा समेत परनिर्भरताले देशको कृषि उत्पादन ह्रास भएको हो। कृषि क्षेत्रमा उन्नतिको लागि मौलिक बिउविजनको जगेर्ना र नयाँ बिउविजनको विकास स्वदेशमै हुनु आवश्यक छ।

विगतमा मित्रराष्ट्रहरूको सहयोगमा नेपालमा इँटा-टायल, छाला-जुत्ता, चुरोट, रबर, कागज, अलकत्रा, कृषि सामग्रीहरूको उत्पादन, कपास, धागो र कपडा उद्योग सुरु हुँदा नेपाल आत्मनिर्भरताको बाटोमा थियो। आज यसको विपरित - 'प्रजातान्त्रिक' भनिएका सरकारहरूले निजीकरणको नाउँमा विदेशीलाई समेत नेपालका कल-कारखाना बेच्ने नीति लिएको कारण देश परनिर्भर बन्दै छ। लाखौँ नेपाली युवालाई विदेश पठाउँदा देशको कृषि अर्थतन्त्रमा बज्रपात भयो।

देशलाई जोगाउन छिमेकी देशहरूको उत्पादनसँग प्रतिस्पर्धा गर्न नपर्ने वस्तुमात्रै नेपालले उत्पादन गर्ने गरी घरेलु, साना र ठुला उद्योगहरू स्थापना गर्ने नीति लिनु आवश्यक थियो; यो नीति हिजोका सरकारहरूले लागु गरेनन् । किसानलाई कृषि उत्पादनको बजार र उचित मूल्यको बन्दोबस्त गराउन सदन र सडकमा नेमकिपाले आवाज निरन्तर उठाउनेछ ।

शिक्षा र स्वास्थ्यलाई पूर्ण विकेन्द्रित गरौं !

शिक्षालाई उत्पादन श्रमसँग मिलाउने नीति लिएको खण्डमा, प्रवेशिका वा माथिल्ला तहमा प्राविधिक शिक्षाको बन्दोबस्त गरेमा नेपाली युवाहरूले आफ्नै देशमा आ-आफ्ना अध्ययनअनुसारको काम पाउने थिए; घर-खेत बेचेर वैदेशिक रोजगारीको नाममा विदेशी पुँजीको सेवा गर्नुपर्ने थिएन । सुसंस्कृत समाज निर्माणको लागि विद्यालय शिक्षा निःशुल्क र अनिवार्य तथा विश्वविद्यालय शिक्षा निःशुल्क हुने कानुनी व्यवस्था जरुरी छ । सुसंस्कृत समाज निर्माणसँगै जातीय विभेद, छुवाछुत, छाउगोठ, बोक्साबोक्सीलगायत अन्धविश्वास पूर्णरूपले अन्त्य गर्न मद्दत पुग्नेछ । शिक्षाको मुख्य उद्देश्य देशलाई आवश्यक जनशक्ति उत्पादन गर्ने हुनुपर्छ । विश्वविद्यालयहरूमा उच्च पददेखि क्याम्पस प्रमुख तथा प्राध्यापकहरूको नियुक्तिमा राजनीतिक भागबन्डाको अन्त्य गरी प्रतिस्पर्धामार्फत छनौट गर्ने बन्दोबस्त हुनु पर्दथ्यो । विदेशी विश्वविद्यालयबाट सम्बन्धन प्राप्त कलेजहरूको सञ्चालन अनुमति खारेज गर्न हाम्रो सङ्घर्ष जारी रहने छ ।

सङ्घीय राज्यको सिद्धान्तअनुसार केन्द्रीय सरकारले देशको पूर्व, पश्चिम र मध्य भू-भागमा विशेषज्ञ सेवा दिन सक्ने तीनवटा अस्पताल र मेडिकल कलेजको बन्दोबस्त गर्ने तथा हरेक प्रदेशले एक-एक स्तरीय उपचारको निमित्त प्रादेशिक अस्पतालहरू सञ्चालन गर्ने साथै हरेक नगरपालिकाले एक-एक वटा नगर अस्पताल सञ्चालन गर्ने अनि गाउँपालिकाले भूगोलअनुसार स्वास्थ्य केन्द्रहरूको बन्दोबस्त गर्नु आवश्यक

छ । सरकारी स्वास्थ्य संस्थाहरू प्रभावकारी नभएको हुँदा ती संस्थाहरूलाई पालिकामार्फत जनताको सेवा गराउने व्यावहारिक नीति लागु गर्नु उचित हुनेछ ।

दुई-चार वर्ष माध्यमिक विद्यालयको स्तरलाई विकास गरी विज्ञान र प्रविधिका कलेजहरूलाई प्राथमिकता दिइएमा चार-पाँच वर्षभित्रै देशमा लाखौँ स्वास्थ्यकर्मी, डाक्टर, इन्जिनियर र प्राविधिक मजदुरहरूले काम पाउनेछन् । वर्षको खर्च रूपियाँको उपचार खर्च हुने थिएन र अन्य प्राविधिक वस्तुहरूको मर्मत-सम्भार गर्ने कामको लागि विदेशमा निर्भर हुनुपर्ने थिएन ।

भ्रष्टाचार गर्न र नाफाकै निम्ति खोलिएका मेडिकल कलेज एवम् सुकदै गएका अन्य निजी कलेजहरूलाई प्रदेशले हेर्ने तथा विद्यार्थी सङ्ख्या बढाउन र स्तर विकास गर्न नसकेका विद्यालय एवम् कलेजहरूको सञ्चालनको जिम्मा प्रदेश, नगरपालिका र गाउँपालिकालाई दिनु उपयुक्त हुन्छ ।

स्थानीय पालिकालाई ज्ञानविज्ञानको केन्द्रको रूपमा विकास गर्दै लानु देशकै हितमा हुनेछ । १०-१५ वर्ष विलम्ब भइरहेको भक्तपुर नगरपालिकाबाट सञ्चालन हुने ख्वप विश्वविद्यालयको विधेयक संसद्को पहिलो अधिवेशनबाट पारित गरिए देशको थप सेवा हुनेछ । ख्वप विश्वविद्यालयमा आधुनिक चिकित्सकीय शिक्षालगायत कृत्रिम बौद्धिकता (एआई), आयुर्वेद, जडीबुटी, अकुपञ्चर, वैकल्पिक चिकित्सा शिक्षा समेतलाई जोड दिइनेछ । ख्वप विश्वविद्यालय विधेयक पारित गराउन नेमकिपाले सदनमा सङ्घर्ष चालु राख्नेछ ।

विश्वविद्यालयहरूका उपकुलपति, रेक्टर र रजिस्ट्रार भागबन्डा तथा शासक दलहरूकै विद्यार्थी र कर्मचारी सङ्गठनहरूबाट उपकुलपतिको कार्यकक्ष र कलेजका प्रमुखहरूको कार्यकक्षमा बरोबर हुने तालाबन्दी एवम् हडताल अन्त्य गरी विद्यार्थीहरूलाई विदेश होइन देशभित्रै अध्ययनको अवसर दिनु आवश्यक छ । विश्वविद्यालयहरूलाई समाज बुद्धिजीवीकरण अभियानको अगुवाइ गराउने नीति बनाउनु उपयुक्त हुनेछ । नेपालको वन,

खनिज, जलस्रोतको अध्ययन र अनुसन्धान तथा रैथाने ज्ञानको संरक्षण समेतको काम विश्वविद्यालयहरूलाई गराउनु देश विकासका निम्ति उपयुक्त पाइला साबित हुनेछ । त्रिविका विभिन्न विषयका सङ्काय प्रमुख (डिन) हरूलाई निजी कलेज खोल्न र निजी कलेजहरूको मुख्य पदहरू सम्हाल्न बाध्य पार्नु भएन ।

यातायात र सञ्चार

नेमकिपाले देशको द्रुततर विकास गर्न २०४८ सालदेखिको निर्वाचन घोषणापत्रमार्फत दुर्गम क्षेत्रहरूमा रोपवे (रज्जुमार्ग), केबुल कार र सुरुङ्मार्ग, रेलमार्ग अवलम्बन गर्नुपर्नेबारे सरकारहरूको ध्यान आकर्षित गराउँदै आएको हो । त्यसका निम्ति सुरुमा समय लागे पनि अन्ततः दुर्गम क्षेत्रका जनता बढी लाभान्वित हुनेछन् र बरोबर हुने भूस्खलन तथा वाहनहरूको दुर्घटना एवम् जनधनको ठूलो क्षति जोगिनेछ ।

दुई दशक अगाडिसम्म काठमाडौँ उपत्यकामा चिनियाँ मित्रहरूबाट प्राप्त ट्रलिबस सेवा सञ्चालनमा थियो । करिब ३० वर्ष सञ्चालन भयो । विदेशी मित्रहरूको सहयोग संरक्षण गर्न नसक्नु शासक दलहरूको गम्भीर गल्ती थियो । प्रदूषण न्यूनीकरण र किफायती हुने विद्युतीय गाडीलाई जोड दिनु अहिले हितकर हुनेछ ।

वातावरणीय, आर्थिक तथा नागरिक स्वास्थ्यको कोणबाट समेत हेर्दा साइकलको प्रयोगमा नागरिकहरूलाई उत्साहित गर्नु सान्दर्भिक हुनेछ । यसको लागि मुख्य-मुख्य सहरमा साइकल-मैत्री सडक विकास गर्नु उपयुक्त हुनेछ । साइकल संस्कृतिको विकास वातावरणीय, आर्थिक, सामाजिक-सांस्कृतिक विकासको दृष्टिबाट समेत समीचीन हुनेछ ।

नेपालमा सडक निर्माणमा कमसल सामग्रीको प्रयोग र प्राविधिक त्रुटिले भ्रष्टाचारलाई अझ बढाउँदैछ । निर्माण क्षेत्र सबभन्दा बढी भ्रष्टाचार हुने क्षेत्र भनी बदनाम छ । ठूलूला सडक र पुलको ठेक्का लिएपछि कामै

नगर्ने ठेकेदारहरूलाई सरकारले कारबाही गर्नुको साटो अनेक छुट दिने गरेको हुँदा देशको विकास निर्माण पछि परेकोबारे कुनै पनि सचेत समुदाय र प्राविधिकहरू अनभिज्ञ छैनन् ।

यसकारण, खराब ठेकेदारहरूलाई साना योजनादेखि देशका राष्ट्रिय स्तरका योजनाहरूमा समेत छुट दिने र थप ठेक्का दिने नीति निर्माणकै तहबाट भएका कमी कमजोरी र गलत निर्णय रोक्न अब सरकार सचेत हुनु जरुरी छ ।

सञ्चारको क्षेत्रलाई अभि व्यवस्थित र तदारुकता दिन भएका प्राविधिक शिक्षालयहरूमार्फत सञ्चार शिक्षाको कक्षा सञ्चालन गराउने विशेष योजना लागु गरी सरकारले आवश्यक अगुवाइ र सहयोग पुऱ्याउनु उचित हुन्छ ।

नेपालको जल सम्पदा र समस्या

नेपालको एक महत्त्वपूर्ण प्राकृतिक सम्पदा जलस्रोत हो । हिमाल भएसम्म यो सम्पदाबाट नेपाली जनताले खानेपानी, सिँचाइको निम्ति पानी, बस्तीहरू सफा गर्ने पानी, बिजुली र उद्योगको लागि आवश्यक पानी पूरा गर्ने साधनको रूपमा पाउनेछन् ।

संसारका कतिपय देशका पेट्रोल, सुनखानी वा अन्य बहुमूल्य खनिजहरूमाथि साम्राज्यवादी देशहरूको नियन्त्रण र कब्जाका कारण ती देशको स्वतन्त्रता र सार्वभौमिकता खतरामा पर्‍यो । नेपाली काङ्ग्रेस नेतृत्वको एमालेसमेतको २०४७ सालको अन्तरिम सरकारले नेपालका नदीनाला भारतको साभ्हा हुने सम्भौता गर्‍यो । यसअघि कोशी, गण्डक पनि भारतको कब्जामा जाने गरी सम्भौता गरिएको थियो । त्यसपछिका शासक दलहरूले भारतीय विस्तारवादसँग महाकाली, अरुण तेस्रो, तल्लो अरुण, अरुण चौथो, पश्चिम सेती, सेती १, माथिल्लो कर्णाली, मुगु कर्णाली, तिला १, तिला २, फुकोट कर्णाली, चिसापानी कर्णालीलगायत सन्धि-सम्भौता गरी देशघात

गरे । नेमकिपाले शासक दलहरूको देशघाती निर्णयको विरोध गर्दै आयो । नेपालको जलस्रोतमा भारतीय एकाधिकार पुँजीको नियन्त्रण बढ्दो छ भने यसको नेपाली जनताबाट विरोध पनि भइरहेको छ ।

हिजो प्रशस्त धान-बाली भित्र्याउने देशमा कोशी योजनाको पानी भारतले लैजाँदा सप्तरी, सर्लाही, मोरङ र सुनसरीका खेतले पानी पाएन; नेपाली किसान जनता सुख्खाको सामना गर्दै छन् । किसानले पश्चिमको नारायणी र राप्ती नदीको पानीमा पनि त्यही समस्या भोग्दै छन् । देशको सबभन्दा 'सस्तोमा विद्युत् उत्पादन' हुने माथिल्लो कर्णाली योजना नेपाली जनताको सपना हो । तत्कालीन प्रधानमन्त्री बाबुराम भट्टराईले त्यो योजना भारतलाई सुम्पे । नेपालमा उत्पादित सबै जलविद्युत् भारतमा भण्डारण गराइयो । अहिले नेपालको जलस्रोतबाट उत्पादन हुने बिजुली भारतीय विद्युत् कम्पनीसँग किन्न नेपाल बाध्य छ । नेपालको त्यही बिजुली बङ्गलादेशलाई बेचेर भारतीय कम्पनीहरूले रकम सोहोर्दै छन् ।

अमेरिकी साम्राज्यवादले पनि एमसिसीको नाउँमा भारतीय पुँजीको हित हुने गरी नेपालको जलस्रोतमा हात हाल्दै छ । यसको फाइदा भारतीय एकाधिकार पुँजी र अमेरिकी साम्राज्यवादबाट भाग खाने नेपालकै दलालहरूलाई हुनेछ । एमसिसीको योजना अमेरिकालाई नेपालमा हमला गर्ने निहुँ बन्थो भने आश्चर्य हुने छैन । जसरी ट्रम्प प्रशासनले पेट्रोलको खानी अमेरिकी कम्पनीहरूलाई दिलाउन भेनेजुयलामा निर्मम आक्रमण गर्‍यो त्यस्तै अब नेपालमा अमेरिकी हमलाको सम्भावना र निहुँलाई नेपाली जनताले बिर्सनु हुन्न; सदा होसियार रहनु आवश्यक छ । नेपालमा अमेरिकी साम्राज्यवादको नीति र कानून पालना गराइने एमसिसी सम्झौता र नेपालका सैनिक ब्यारेकमा अमेरिकी साम्राज्यवादको सेना आएर परेड खेल्ने एसपिपी साभेदारी खारेज गराउन नेमकिपाले जोड दिनेछ ।

पिछलग्गू देशको कुनै इज्जत रहँदैन । त्यस्तो देशको पराजय आफ्नै देशका विदेशी दलालहरूबाट हुन्छ । पढेलेखेका धनी र माथिल्ला सामन्त

एवम् कर्मचारीहरूले नेपालको हितविपरीत सुगौली सन्धिमा हस्ताक्षर गराएका थिए । आफू को हौं र उनीहरू को हुन् भन्नेबारे नेपाली जनताले चिन्नैपर्छ । पैसा, उपहार र पदको लोभमा विदेशीको दलाली कुनै नेपालीले नगरून् भनी हामी सबैलाई सचेत पार्न चाहन्छौं ।

कला, संस्कृति, सम्पदा र पर्यटन

जाति, भाषा, संस्कृति, सम्पदा र कलामा धनी देश नेपाल हो । मानव सभ्यताको विकासको आँखाले हेर्दा यो देश विश्वका धेरै देशभन्दा उन्नत स्थानमा छ । मौलिक कला संस्कृति र विश्व सम्पदाहरू शोध अध्ययनका निमित्त प्रशस्त सम्भावनाका ढोका हुनेछन् भने बाह्य पर्यटकहरूका लागि समेत आकर्षण हुनेछन् । यसको संरक्षण र संवर्द्धनलाई विशेष प्राथमिता दिनु देशको दीर्घकालीन हितमा हुनेछ । विशेषगरी काठमाडौं उपत्यकाको सांस्कृतिक वैभव मानव सभ्यताकै कोशेढुङ्गा हो । देश विकासका निमित्त यो एउटा भरपर्दो आधार पनि हो । उच्च संवेदनशीलता एवम् गम्भीरताका साथ पुरातात्विक वस्तु तथा सम्पदाको अभिलेखीकरण र जगेर्नामा राज्य लाग्न आवश्यक छ ।

स्वीजरल्यान्ड पनि नेपालजस्तै युरोपको एक भूपरिवेष्ठित, पहाडी र एक स्वतन्त्र देश हो; संसारको एक महत्त्वपूर्ण पर्यटकीय देश हो । त्यो देशले वर्षको १ करोड २० लाख पर्यटकलाई सेवा प्रदान गर्छ । त्यस पहाडी देशको उत्तरमा जर्मनी, दक्षिणमा इटाली, पूर्वमा अस्ट्रिया र पश्चिममा फ्रान्स छ । यसरी चार छिमेकी देशहरूबाट भूपरिवेष्ठित त्यो देशको आफ्नै शक्ति, सफल कूटनीति र आफ्नै अर्थतन्त्रको एक स्वतन्त्र एवम् समृद्ध रूप प्रस्तुत छ ।

गरिबी निवारण तथा सहकारीको ठगी, भ्रष्टाचार र समाधान

जोताहा र गरिब किसानले नयाँ बाली लगाउन ज्यामी, मल, बिउ आदि आवश्यकताको निमित्त जमिनदार एवम् साहुकारहरूबाट बढी ब्याजमा

ऋण लिने वा बिनाज्याला ज्यामी बन्नुपर्ने हुँदा संसारका हरेक किसान आन्दोलनपछि किसानहरू आफैले थोरै थोरै बचत जोगाएर कम ब्याजमा ऋण लिन सहकारी संस्थाको स्थापना गर्दै आएका हुन् । सहकारी संस्थाहरूले जोताहा र गरिब किसानहरूलाई जमिनदार र साहुकारहरूको चर्को ब्याज तथा अनेक बेठ-बेगारीहरूबाट मुक्त गर्दै आएका थिए । अहिले पनि गरिब र जोताहा किसानहरूसँग आवश्यक भूमि नहुँदा तथा मुस्किलले दुई-तीन महिनामात्र खान पुग्ने हुँदा तिनीहरू खेतीको कामपछि कुटिर व्यवसाय, स-साना उद्योगमा काम पाउने कोसिसमा लागि रहेका छन् । नेपालका गाउँ टोलमा केही सीपमूलक काम गरी जीवन गुजारा गर्छन् । सहर बजारहरूमा पनि खेतीको कामपछि किसानहरू डकर्मी, सिकर्मी, चित्रकार, सूचीकार, स-साना पसल, पशुपालनबाट मुस्किलले जीवन चलाउँछन् । नेपालमा गाउँ र शहरका निम्न वर्गका युवाहरू कर्मचारी, सेना, प्रहरी र अन्य सेवामा पनि जाने गर्छन् । किसानको वर्गीकरण नबुझ्दा पनि किसान समस्यामा ठूलो जटिलता थपिएको हो ।

आफ्नै र जग्गाधनीको अलि-अलि खेत जोतेर वर्षभरि खान पुग्ने किसान वर्गीय रूपमा 'धनी किसान' मा गणना हुन्छ । त्यो परिवारले अरूको ज्यामी जान तथा पालैपालो 'पर्म' जान पढैन र वर्षको अलिअलि बचत गर्ने औकात राख्छ ।

मध्यम किसानले आफ्नो नाममा एक दुई रोपनी जग्गा र जग्गाधनीको एक दुई रोपनी जग्गा जोतेको हुन पनि सक्छ; नहुन पनि सक्छ; तर, त्यस परिवारलाई ९ महिना मुस्किलले खान पुग्छ । त्यस परिवारले पनि तीन महिना अरू ज्यामी र सहायक खेती (पशुपालन, कुखुरापालन, माछापालन, अन्य सीप अनुसारको काम) गर्छन् ।

गरिब किसान केहीले एक दुई आना आफ्नो र जग्गाधनीको कुतमा एकाध रोपनीमा काम गरेको हुन्छ । त्यस परिवारले पनि तीन महिनादेखि ६ महिनासम्म गुजारा चलाउँछ; ज्यामी काम नपाएपछि भोकै रहनुपर्ने हुन्छ ।

खेतीहर मजदुरको आफ्नो खेत हुँदैन; भएपनि नाम मात्रको हुन्छ । त्यो परिवारले वर्षभरि नै ज्यामी काम गर्न बाध्य हुन्छ । गाउँमा ८० प्रतिशत गरिब किसानले जुत्ता सिउने, कपडा सिउने, कपाल काट्ने र अन्य सीपको काम पाएनन् भने हरूवा-चरूवाको रूपमा बाँचेका हुन्छन् ।

यसकारण, मध्यम, गरिब र खेतीहर मजदुरकै निमित्त सहकारी संस्थाको बढी महत्त्व हुन्छ । खेतीको काम सिद्धिनासाथै उनीहरूलाई सहकारीमार्फत घरघरमा काम गर्ने, कुटीर व्यवसाय, स-साना घरेलु र साना उद्योगको बन्दोबस्त गर्नुपर्ने हो ।

सहकारी संस्थाले गाउँको खेतको माटो हेरी तरकारी खेती र नगदेबालीमा उत्साहित गर्नुपर्ने हो । यसको निमित्त सरकारले सहकारी संस्थाहरूलाई अस्थायी रूपले माटो (खेतको गुण) हेरी चक्लाबन्दी वा ठूलो खेतीको निमित्त उत्साहित गर्नुपर्ने थियो । त्यस्तै नहर, बाटो बनाउने, फलफूल, पशुपालन, मत्स्यपालन, कपाल काट्ने, लुगा सिउने र स्विटर, पन्जा, मोजा तथा अन्य बुन्ने काम एवम् खाने पसल र रेस्टुराँको निमित्त आवश्यक श्रमशक्तिको तालिम एवम् दैनिक जीवनको निमित्त आवश्यक सस्तो र राम्रो उपभोग्य वस्तुको लागि गाउँ-गाउँमा सहकारी पसल खोल्न सरकार र ऐन कानूनमार्फत बन्दोबस्त गर्नुपर्ने थियो । बाँकी समय गाउँ-गाउँका सहकारीले निर्माण कार्यको निमित्त डकमी, सिकमी र अन्य दक्ष श्रमशक्ति तालिम दिएर गाउँलाई समेत सहर बनाउने योजना लागु गर्न दिनु पर्दथ्यो- स्थानीय निकायमार्फत । सम्भव भएको र आर्थिक स्थितिले दिएमा स्वास्थ्य चौकी र केन्द्र तथा स-साना अस्पताल एवम् नर्सरी, शिशुशाला, बालउद्यान (नानीहरू खेल्ने ठाउँ) तथा प्राथमिक विद्यालयहरू समेत खोल्न दिएर महिलाहरूलाई श्रमशक्ति बन्ने अवसरका लागि प्राथमिकता दिनुपर्ने हो । यसो गर्दा एकैपटक ३-४ लाख महिलाले रोजगारी पाउनेछन् ।

तर, नेपालमा सहकारी मन्त्रालयका मन्त्री र विभागका माथिल्ला कर्मचारीहरूले सहकारी संस्थाहरूलाई 'निजी बैङ्क' को रूपमा 'बचत र

ऋण सहकारी संस्था' बनाएर ठूलठूला निजी बैङ्कहरूको दलाल बनाउने अपराध गरे । यसकारण, लाखौंलाख गरिब किसान र सहकारी सदस्यहरूको खर्च रकम नाफा खाने उद्देश्यले स्थापना गरिएका ठूलठूला बैङ्क र उद्योगका मालिकहरूको निम्ति पुँजी भयो । यसरी नीति निर्माणकर्ताहरूले नै सहकारी संस्थाहरूको खर्च रकम 'ठगी' र 'भ्रष्टाचार' वा अपचलन हुने गरी 'सहकारी संस्थाहरूलाई बाटो खोल्दिएको हुनुपर्छ भन्ने परिणामले देखाउँछ । जिल्ला सहकारी बैङ्क र केन्द्रीय सहकारी बैङ्कहरूले सहकारी संस्था, गाउँ र गरिबको सेवा होइन बरु आफूहरू नै बैङ्कका मालिक बन्ने षड्यन्त्र गर्दैछन् । बुभेरेर वा नबुभेरेर सरकारी नेताहरूले सहकारीकर्मीहरूलाई बैङ्कपति बनाएका हुन् ।

नेपाल पनि एक गरिब देश भएको हुँदा सरकारले रुस, चीन, प्रजग कोरिया, भियतनाम आदि गैरपुँजीवादी देशको सहकारी संस्थाको अध्ययन जनतालाई गराउनु पर्दथ्यो ।

सहकारी संस्थाको अबौं रकम अपचलनमा नीतिनिर्माण गर्नेहरूको नियत नै खराब भएको पुष्टि भयो । यसका दोषीहरूको घरखेत वा सम्पत्तिबाट जनताका बचत असुल उपर गर्नु गराउनु आवश्यक छ । सरकारले समयमै उचित पाइला चालेको भए दोषीहरूले आ-आफ्ना सम्पत्ति भागबन्डा गरी जनताका अबौं रुपियाँ बुझाउनु सट्टा दुई/चार हजार र लाखमात्रै क्षतिपूर्ति भरी उम्कने जाल गर्न सक्ने थिएनन् । तर, ती सहकारी संस्थाको रकम खाएर सिध्याइएको होइन; व्यक्तिको नाममा लगानी गरी नाफा खाइरहेको अनुमान छ । ती ठगहरूले 'कानुनी लडाइँ' गरी जनतालाई 'नाफा' मात्र होइन सावाँ ब्याज समेत नदिने जालसाजी गरेकोमा कुनै आश्चर्य छैन ।

यसकारण, नेमकिपा यसबारे कोही पनि दोषी उम्कन नपाउनु भन्ने पक्षमा छ । साथै, बाँकी भएका सहकारी संस्थाहरूको राम्रो प्रगतिको निम्ति खोटपूर्ण ऐन-कानून तत्काल परिमार्जन गर्नु उचित पाइला हुनेछ ।

नेपाली नागरिकता

नेपालीलाई नेपालको नागरिकता दिनु जरुरी हुन्छ तर जन्मको आधारमा नेपाली नागरिकता पाएका विदेशीका छोराछोरीलाई वंशजको आधारमा नेपाली नागरिकता दिने कानुनी व्यवस्था खारेज गरी देशको सार्वभौमिकता रक्षामा जोड दिनु आवश्यक छ । आमा र बुबा दुवै वंशजको नेपाली नागरिकता छोराछोरीलाई मात्र वंशजको नेपाली नागरिकता दिनु उपयुक्त छ । गैरआवासीय नेपाली नागरिकताबारे पुनरावलोकन हुनु आवश्यक छ । नेपाली नागरिकता बस र सिनेमाको टिकटजस्तै नगराउन सङ्घर्ष चालु राख्ने छ ।

असमान सन्धि-सम्झौता खारेज गराऔँ !

नेपाली युवालाई 'भाडाको सिपाही' बनाउने सन् १९४७ को गोर्खा भर्ती सम्झौता र नेपाललाई भारतको सुरक्षा छातामा राख्ने सन् १९५० को नेपाल भारत सन्धि खारेज गर्नु जरुरी छ ।

नेपालको विद्युत् प्रसारणको केन्द्र नेपालमै रहनुपर्दछ । अन्तर्राष्ट्रिय सौर्य गठबन्धन सम्झौता खारेज गर्नु आवश्यक छ ।

नेमकिपाले विदेशी पुँजी ल्याएर नेपाललाई साम्राज्यवादीहरूको नवउपनिवेश बनाउने र नेपालको जमिन र जल सम्पदा असीमित रूपमा विदेशी कम्पनीलाई दिने 'लगानी बोर्ड' खारेज गराउन संसदमा जोड दिनेछ । विदेशी पुँजीसँगै विदेशी सेनासमेत नेपाल पस्नेबारे नेपाली जनतालाई सचेत गराउनु अत्यन्त आवश्यक छ ।

स्वास्थ्य बीमा र सामाजिक सुरक्षा भत्ता

सर्वसाधारण जनताको लागि स्वास्थ्य बीमामा थप सेवासहित उपचारमा सहज बनाउनु उपयुक्त हुनेछ भने निजी अस्पतालमा स्वास्थ्य बीमा सुविधा दुरुपयोग भइरहेको रोक्नु आवश्यक छ । गरिब र आवश्यक

परेका जनतालाई थप सुविधासहित सामाजिक सुरक्षा भत्ता व्यवस्था गरिनु पर्दछ । औषधी उत्पादन तथा बिक्री वितरण व्यापारीकरणको अन्त्य गर्नुपर्दछ । नेपाल औषधी व्यवस्था विभागलाई जवाफदेही बनाउन सदनमा हामी निरन्तर आवाज उठाइरहनेछौं ।

न्यायालय, आयोग, सेना, प्रहरीका मुख्य पद निर्वाचन गराऔं !

सुशासन र भ्रष्टाचार नियन्त्रणका लागि विश्वविद्यालयका उपकुलपति, रेक्टर, रजिस्ट्रारहरू र संवैधानिक आयोगका पदाधिकारी एवम् मुख्य-मुख्य कर्मचारीहरू सम्बन्धित क्षेत्रमा निर्वाचन गराई नियुक्ति गर्नु उपयुक्त हुनेछ । सेना र प्रहरीका प्रमुखहरूसमेत सम्बन्धित क्षेत्रबाट निर्वाचन गराउनु उपयुक्त हुनेछ । न्यायालयका न्यायाधीश र मुख्य कर्मचारीहरू पनि सम्बन्धित क्षेत्रबाट निर्वाचन गराई नियुक्तिको व्यवस्था गरिएमा प्रजातान्त्रिक हुनेछ । सरकारको नेतृत्व परिवर्तनसँगै मुख्य-मुख्य कर्मचारीहरू पनि स्वतः रिक्त हुने प्रशासनिक कानुनी व्यवस्था भए नयाँ सरकारलाई आफ्नो घोषणापत्रअनुसार देशको काम गर्न सजिलो हुनेछ ।

देशको सन्तुलित विकास गरौं !

देशको जनसङ्ख्या केन्द्रित गरिएका काठमाडौं उपत्यका र अन्य मुख्य-मुख्य शहरमा फोहरमैला, फोहर ढल, प्रदूषणको समस्याले नेपाली जनतामा घाँटी, फोक्सो, श्वासप्रश्वास, मुटु, मिर्गौला, छालाको रोग बढ्दो छ भन्ने विशेषज्ञहरूको ठहर छ र खानेपानीको हाहाकार पनि बढ्दो छ । निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरू आ-आफ्नै जिल्लामा बसेर जनताको सेवा र देशको विकासमा अगुवाइ गर्ने नीति निर्माणका कानुन बनाउन नेमकिपा सङ्घर्षरत रहनेछ । ७५३ वटै पालिकाका सदरमुकाममा व्यवस्थित शहर निर्माण गरी देशको सन्तुलित विकास गर्न थप जोड दिइनेछ । जनसङ्ख्याको

केन्द्रीकरण आत्मघाती हुने र स-साना सहर विकासको अवधारणा देशको निमित्त उपयुक्त रहने नेमकिपाको ठम्याइ हो ।

सुन्दर भविष्य र सुशासनको लागि नेमकिपा

पूँजीवादी व्यवस्थाको निर्वाचन स्वच्छ, निष्पक्ष, धाँधलीरहित र कानूनसम्मत हुने छैन । निर्वाचनबाट आमूल परिवर्तन वा समाजवाद आउँदैन । निर्वाचन एक वर्गसङ्घर्ष र राजनीतिक सङ्घर्ष हो । यो जनताको चेतनास्तर नाप्ने 'ब्यारोमिटर' हो ।

यो निर्वाचनबाट पनि स्थायी सरकार, सुन्दर भविष्य, नयाँ युगको सुरुआत, सुशासन र प्रजातन्त्रको जित हुने छैन । नेमकिपाका उम्मेदवारहरू देशभरिबाटै निर्वाचित भएमा देश र जनताको सुन्दर भविष्य बनाउन मद्दत पुग्नेछ । नेमकिपाले सदा भैँ नेपालमा एक आदर्श समाज ल्याउने आन्दोलनको 'प्रकाश स्तम्भ' को भूमिका निर्वाह गर्नेछ । देश र जनताको इमानदारीपूर्वक निःस्वार्थ सेवा गर्न नेमकिपा प्रतिबद्ध रहनेछ । देश र जनताको अहित हुने ऐन कानून र शासक दलका गतिविधिविरुद्ध विगतमा भैँ सम्भौताहीन सङ्घर्ष गर्नेछ ।

सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तह

सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहबीच तालमेल या समन्वयको अभावका कारण विकासले गति लिन सकेन । स्रोतको अभावमा प्रदेशहरू पङ्गु बन्दैछन् । सङ्घमा निजामति कर्मचारी जगोडामा राख्नुपर्ने गरी धेरै राख्नु उपयुक्त होइन । जनतासँग प्रत्यक्ष सरोकार रहने स्थानीय तहलाई विकेन्द्रीकरण र स्वायत्तताको अधिकार दिनु आवश्यक छ । केन्द्रकै योग्यताको नियमानुसार परीक्षामा उत्तीर्णलाई स्थानीय तहबाटै कर्मचारी नियुक्त हुने कानुनी बन्दोवस्त उपयुक्त हुन्छ । देशको ५० प्रतिशत बजेट स्थानीय

तहमार्फत विकास निर्माण गराउँदा सामाजिक न्यायसमेतमा बल पुग्नेछ । जिल्ला समन्वय समितिको औचित्य पुष्टि नभएको जनगुनासो हुँदा त्यस संस्था तत्काल विघटन गर्नु आवश्यक छ ।

देशको आर्थिक विकास

शासक दलहरूले देशको बजेटको मुख्य आधारमा सवारी साधनमा भन्सार कर, सुर्तीजन्य पदार्थ, मदिरामा अन्तशुल्क एवम् विदेशी ऋण बनाइएको देशहितविपरीत छ । कर्मचारीलाई तलब खुवाउन र सावाँ ब्याज तिर्न समेत ऋण लिनु आजसम्म सरकारमा प्रधानमन्त्री, उपप्रधान र मन्त्री भएका दलहरूको देशघाती काम हो । शासक दलहरूले देशलाई २८ खर्ब रुपियाँभन्दा बढी ऋणको जालमा र वार्षिक १५ खर्ब रुपियाँभन्दा बढी व्यापार घाटामा पारेका छन् । देशको उत्पादनमा प्राथमिकता नदिएसम्म र विलासी वस्तुमा भन्सार नबढाएसम्म व्यापार घाटामा सुधारको सम्भावना हुँदैन ।

उत्पादनका मुख्य-मुख्य साधन र सेवा राष्ट्रियकरण गरेर देशको उत्पादन एवम् निर्यात बढाउने नीति आवश्यक छ । भ्रष्टाचारीहरूको सम्पत्ति राष्ट्रियकरण, विदेशमा सम्पत्ति राख्न नपाउने र ठूला भ्रष्टाचारीहरूलाई ज्यान सजायसमेतको कानुनी व्यवस्था हुनु उपयुक्त हुनेछ ।

कर्णाली प्रदेश र हिमाली क्षेत्रको जलसम्पदा, जडीबुटी, खाद्यान्न र फलफूल खेतीलाई प्रवर्द्धन गरी यो प्रदेशमा प्राङ्गारिक कृषि क्षेत्र घोषणालाई व्यवहारमा लागु गर्नु आवश्यक छ । तराईको वनजङ्गल र जनावर, खाद्यान्न भण्डारणलाई पुनःजीवन दिने र काठ, गिट्टी, ढुङ्गा, बालुवा, माटो भारततर्फ भइरहेको तस्करी रोक्नु जरुरी छ ।

स्थानीय तहको विकास निर्माण स्थानीय जनताको उपभोक्ता समितिमार्फत जनश्रमदानसमेतबाट सम्पन्न गर्ने र राष्ट्रियस्तरका विकास निर्माण सरकारको नेपाल पूर्वाधार विकास कम्पनीमार्फत गर्ने नीति निर्माण

गर्न सदनमा नेमकिपाका प्रतिनिधिहरूले आवाज उठाउनु हुनेछ । विदेशी पैसाबाट सञ्चालित गैर सरकारी संस्थाहरूले समानान्तर सरकारजस्तै अर्थतन्त्र चलाएको हुनाले आर्थिक असमानता, महङ्गी, भ्रष्टाचारलगायतका विकृति बढेको हो । ती संस्थाले राजनैतिक हस्तक्षेपसमेत गरेको प्रष्ट छ । तसर्थ, त्यस्ता संस्थामाथि नियमन गर्दै प्रतिबन्धसमेत लगाउनेतर्फ नेमकिपाले जोड दिनेछ ।

जलवायु परिवर्तन र नवीकरणीय ऊर्जा

अत्यधिक कार्बनको उत्सर्जन गर्ने पश्चिमा देशहरूका कारण पृथ्वीको वायुमण्डलको तापमानमा वृद्धि एवम् यसले निम्त्याएको जलवायु परिवर्तन एक विकराल र चुनौतिपूर्ण वैश्विक समस्या बन्दै छ । संयुक्त राष्ट्रसङ्घका सम्बन्धित निकायले हालको वायुमण्डलको औसत तापमानलाई उन्नाइसौं शताब्दीको सुरुको औसत तापमानबाट १.५ सेल्सियसभन्दा बढ्न नदिने उपाय जस्तै कोइला, पेट्रोलजस्ता जीवाश्म इन्धनको प्रयोग घटाउँदै लाने र नवीकरणीय ऊर्जा उत्पादनलाई प्राथमिकतामा राख्ने नीति पेरिस सम्झौतामा उल्लेख छ । जलवायु परिवर्तनको नकारात्मक असर तटीयभन्दा हाम्रो जस्तो पहाडी मुलुकमा बढी पर्ने वैज्ञानिक तथ्याङ्कले बताउँछ । कृषि, वन, जलस्रोत, उद्योग, आधुनिक संरचनालगायत सम्पूर्ण चराचर जगतकै अस्तित्वमा समेत प्रभाव पार्ने यस समस्याबारे विज्ञहरूको छलफल, राय सल्लाहअनुसार नवीकरणीय ऊर्जाको उत्पादनमा जोड दिने तथा जीवाश्म इन्धनको प्रयोग घटाउँदै लानेजस्ता राष्ट्रिय नीतिको निर्माण गर्न नेमकिपाले सदनमा जोड दिनेछ ।

महिला अधिकार

नेपालमा आधाभन्दा बढी जनसङ्ख्या महिला छन् । महिलाहरूको शिक्षा-दीक्षामा राज्यको विशेष ध्यान नगएसम्म समाज विकासले पूर्णता

पाउने छैन । महिलाहरूलाई योग्य र क्षमतावान बनाउन राज्यका तीनवटै तह सक्रिय रहनु आवश्यक छ । महिलाहरूलाई मात्र लाग्ने ४८ भन्दा बढी रोगबारे सचेत बनाई उपचारको उचित बन्दोवस्त गर्ने, स्थानीय तहका वडा र टोलमा शिशुस्याहार तथा बालोद्यानको व्यवस्था गरी बालबालिकाहरूको सर्वाङ्गीण विकास र महिलाहरूको श्रमशक्तिलाई उपयोग गर्नु आवश्यक छ । महिलाहरूमाथि भइरहेको शारीरिक शोषण, हिंसा र बेचविखनविरुद्ध कडा कानुन बनाउन दिन नेमकिपा संसद र सडकमा सङ्घर्ष गर्दै जानेछ ।

युवा, खेलकूद र प्रविधि

सरकारहरूले युवालाई वैदेशिक रोजगारीमा पठाएर आज देश ठूलो समस्यामा फसेको छ । वैदेशिक रोजगारीमा पठाइएका महिलाहरू शारीरिक शोषणमा समेत परेका धेरै उदाहरण छन् । युवालाई वैदेशिक रोजगारीमा पठाउने शासक दलहरू देशघाती नै हुन् । विद्यालय र कलेजमा खेलकूद अनिवार्य गर्नु आवश्यक छ । स्वास्थ्यका लागि १८ वर्ष उमेर पुगेका युवाहरूलाई सैन्य तालिमको व्यवस्था पनि जरुरी छ । ज्ञान, सीप र प्रविधिले युक्त युवाले परिवर्तनमा यथोचित भूमिका निर्वाह गर्न सक्छन् । नेमकिपाले देशभरका युवाहरूलाई सचेत पार्न संसददेखि सडकसम्म सन्देशमूलक कामहरू गर्नेछ ।

युवालाई मदिरा र सुर्तीजन्य पदार्थ सेवन निरुत्साहित गरी लागुपदार्थ दुर्व्यसनीसमेतबाट रोक्न स्थानीय तहदेखि आवश्यक कार्यक्रम लागु गराउन आवाज उठाउने छ ।

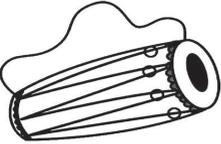
संविधान संशोधन

संविधान निर्माणको बेला नेमकिपाले देश र जनताको हितमा प्रस्तावसहित ७१ बुँदामा संशोधन राखेको थियो । देश र जनताको हितमा

संविधानमा हेरफेर हुनु स्वाभाविक हो । तीन प्रतिशतको प्रावधान खारेजी, अनिवार्य सैनिक तालिमको बन्दोवस्त, देशद्रोही एवम् जघन्य अपराधी तथा ठूलूला भ्रष्टाचारी, बलात्कारी र चेलीबेटी बेचविखन गर्नेहरूलाई मृत्युदण्डको सजाय दिने बन्दोवस्त, हिमाल-पहाड-तराई भूभाग समावेश प्रदेश संरचना, खुला सीमा नियमनको लागि संविधान संशोधन जरुरी छ । नेपालीको सम्पत्तिको सीमाङ्कन, विदेशमा सम्पत्ति राख्न नपाउने कानुनी व्यवस्था पनि हुनु आवश्यक छ र देशद्रोही र ठूलूला अपराधी र गुण्डाहरूलाई निर्वाचनमा उम्मेदवार हुनबाट बञ्चित गर्न नेमकिपाले संसद्मा आवाज उठाउने छ ।

देश र जनताको दीर्घकालीन हितमा सदन र सडकमा सङ्घर्ष जारी राख्न यही फागुन २१ गते हुने प्रतिनिधिसभाको निर्वाचनमा नेपाल मजदुर किसान पार्टी र उम्मेदवारहरूलाई विजयी गराउन मादल चिन्हमा मतदान गर्नुहुन सम्पूर्ण नेपाली दिदीबहिनी-दाजुभाइ तथा देशभक्तहरूमा आह्वान गर्दछौं ।

(२०८२ फागुन २ गते)

देश र जनताको निःस्वार्थ सेवा गरौं !
समाजवादी प्रचार अभियान अगाडि बढाऔं !
मादल चिन्हमा छाप लगाऔं !!

**फागुन
२१**

प्रत्यक्ष

समानुपातिक

VOTE FOR MADAL

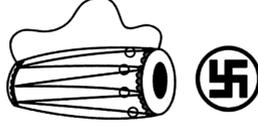
**नेपाल मजदुर किसान पार्टीका उम्मेदवारहरूलाई
अत्याधिक मतले विजयी गराऔं !**

नेमकिपा केन्द्रीय निर्वाचन परिचालन समिति

नेमकिपाको यसै घोषणापत्रबाट.....

- ◆ निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरू आ-आफ्नै जिल्लामा बसेर जनताको सेवा र देशको सन्तुलित विकास गर्न पाउने कानुनी व्यवस्था गराउनु जरुरी छ ।
- ◆ विद्यालय शिक्षा निःशुल्क र अनिवार्य तथा विश्वविद्यालय शिक्षा निःशुल्क हुने कानुनी व्यवस्थाको सङ्घर्ष चालु राख्ने छ ।
- ◆ सर्वसाधारण जनतालाई थप सेवासहित स्वास्थ्य बीमाको उपचार प्रभावकारी बनाउन जोड दिने छ ।
- ◆ केही वर्षदेखि नेपालमा संसदलाई 'हाजिर गरेर भत्ता पचाउने', 'रातो राहदानी बेच्ने' र 'खाली सहूलियत खोज्नेहरूको संस्था' जस्ता शब्द र वाक्यांशहरू जनताबाट प्रयोग भयो- बसमा, चिया पसल र चौतारीहरूमा समेत ।
- ◆ लाखौं नेपाली युवालाई विदेश पठाउँदा देशको कृषि अर्थतन्त्रमा बज्रपात भयो । कृषि उत्पादन बढाउन आवश्यक र सम्भव ठाउँहरूमा सिँचाइका नहरहरू बनाउन सङ्घर्ष गर्ने छ । मल-कारखाना र बिउविजनको बन्दोवस्त अर्को महत्त्वपूर्ण विषय हो ।
- ◆ मध्यम, गरिब, खेती किसान र खेतीहर मजदुरकै निम्ति सहकारी संस्थाको बढी महत्त्व हुन्छ । खेतीको काम सिध्दिनासाथै उनीहरूलाई सहकारीमार्फत घरघरमा काम गर्ने, कुटीर व्यवसाय, ससाना घरेलु र साना उद्योगको बन्दोबस्त गराउन जरुरी छ ।
- ◆ नेपालमा सहकारी मन्त्रालयका मन्त्री र विभागका माथिल्ला कर्मचारीहरूले सहकारी संस्थाहरूलाई 'निजी बैङ्क' को रूपमा 'बचत र ऋण सहकारी संस्था' बनाएर ठूलूला निजी बैङ्कहरूको दलाल बनाउने अपराध गरे ।
- ◆ माथिल्लो कर्णाली देशको सबभन्दा 'सस्तोमा विद्युत् उत्पादन' हुने योजना नेपाली जनताको सपना हो । नेपालमा उत्पादित सबै जलविद्युत्को भण्डारण भारतमा हुने केन्द्रीय विद्युत् ग्रीड बनाइएको खारेज गराउन नेमकिपाले सङ्घर्ष चालु राख्ने छ ।
- ◆ भेनेजुयलामाथि हमलापश्चात ल्याटिन अमेरिकाको समाजवादी देश क्युवामाथि अमेरिकी साम्राज्यवादले लगाएको नाकाबन्दी भन्नु कठोर बनायो । एमसीसी र एसपीपी खारेज गराउन नेमकिपाले निरन्तर सङ्घर्ष गर्नेछ ।
- ◆ 'इपिस्टन फाइल' ले संयुक्त राज्य अमेरिका र पश्चिमा नेतृत्वको अपराध र पशु व्यवहार उदाङ्गिएको छ ।

प्रत्यक्ष र समानुपातिक दुवै मतपत्रमा मादल चिन्हमा छाप लगाऔं !

नेमकिपाको अघिल्ला घोषणापत्रबाट.....

- प्रजातन्त्र सत्तामा बस्ने पार्टीहरूको मनपरीतन्त्र होइन । दुई ठूला पार्टीहरूले पालैपालो जनतामाथि शासन गर्ने हो भने कामदार वर्गको निम्ति प्रजातन्त्र रहने छैन ।
(२०४८ बैशाख २९ सम्पन्न)
- प्रजातन्त्र र समाजवाद देखाउने दाँत होइन, बरु जीवन पद्धति र व्यवहार हो ।
(२०५१ कार्तिक २९ सम्पन्न)
- देशघाती सन्धि-सम्भौता गर्ने शासक दल र तिनका मतियारहरूलाई जनताले आज नभए भोलि सजाय दिनेछन् ।
(२०५६ बैशाख २० र जेठ ३ सम्पन्न)
- पुँजीवादी व्यवस्थाको हरेक निर्वाचनमा पद, पैसा, पशुवल र सत्ताको दुरुपयोग हुन्छ । संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रमा पनि केही व्यक्ति धनी र असङ्ख्य जनता गरिब हुनेछन् ।
(२०६४ बैशाख २८ मा सम्पन्न)
- संविधान साध्य होइन, साधन हो र त्यो साधन विखण्डनकारीको अनुकूल बन्न दिनु हुँदैन ।
(२०७० मंसिर २१ सम्पन्न)
- राजनीतिक दल एक चिन्तनको चौतारी हो । नेमकिपा निर्वाचनबाट समाजवाद स्थापना हुन्छ भन्नेमा विश्वास गर्दैन ।
(२०७४ मंसिर २१ सम्पन्न)
- जन्मको आधारमा विदेशीलाई दिइएको नेपाली नागरिकता खारेज गर्नु जरुरी छ । नेपालजस्तो कृषिप्रधान देशमा पहिलो प्राथमिकता कृषिमै दिनु आवश्यक छ ।
(२०७९ मङ्सिर ४ गते सम्पन्न)